

**چک لیست ارزیابی برنامه های پیشینازی واحدهای تولیدی غذایی و آشامیدنی داخل کشور - بازنگری مهر ۱۳۹۷**

| نظریه ممیزی |        |            | محل ممیزی                                                                                                                                                                        | مورد ممیزی                        |
|-------------|--------|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|
| ملاحظات     | امتیاز | امتیاز بند |                                                                                                                                                                                  |                                   |
|             |        | ۱          | ۱- مشخص بودن محدوده و محوطه کارخانه                                                                                                                                              | (۱) محوطه کارخانه<br>امتیاز=۴     |
|             |        | ۱          | ۲- تمیز و مفروش بودن محوطه کارخانه و جمع آوری مرتب و منظم زباله ها                                                                                                               |                                   |
|             |        | ۱          | ۳- محصور نمودن محیط های غیر قابل نظافت در محوطه کارخانه به نحو قابل قبول                                                                                                         |                                   |
|             |        | ۱          | ۴- رعایت فاصله مناسب با مراکز آلاینده در اطراف کارخانه مطابق مقررات و ضوابط سازمان ( در صورت وجود، نوع آلاینده ذکر گردد)                                                         |                                   |
|             |        | ۲          | ۱- وجود امکانات، فضای کافی و مجزا برای نگهداری مواد اولیه و بسته بندی (مورد استفاده در فراوری)                                                                                   | (۲) امکانات ساختمانی<br>امتیاز=۲۲ |
|             |        | ۲          | ۲- وجود امکانات، فضای کافی و مجزا برای نگهداری مواد غیر خوراکی، گندزدا و آفت کش ها                                                                                               |                                   |
|             |        | ۱          | ۳- وجود رختکن مناسب و کافی برای کارگران پیش از ورود به سالن تولید                                                                                                                |                                   |
|             |        | ۳          | ۴- وجود فضای کافی برای آزمایشگاه دارای بخش های مجزای میکروبی، اتاق کشت ایزوله (یا هود آزمایشگاهی قابل قبول) و بخش فیزیکوشیمیایی                                                  |                                   |
|             |        | ۲          | ۵- وجود فضای کافی و مجزا جهت عملیات فرآوری با توجه به ظرفیت تولید                                                                                                                |                                   |
|             |        | ۲          | ۶- وجود محل یا سکوی مناسب با فضای کافی جهت دریافت مواد اولیه                                                                                                                     |                                   |
|             |        | ۲          | ۷- وجود امکانات و فضای کافی و مجزا برای نگهداری محصول نهایی                                                                                                                      |                                   |
|             |        | ۲          | ۸- وجود امکانات و فضای کافی و مجزا برای جمع آوری ضایعات و پسماند                                                                                                                 |                                   |
|             |        | ۲          | ۹- وجود امکانات و فضای کافی برای سیستم های جمع آوری فاضلاب و یا تصفیه آن                                                                                                         |                                   |
|             |        | ۲          | ۱۰- وجود امکانات و فضای کافی جهت تصفیه و ضدعفونی آب در صورت استفاده از آب غیر آشامیدنی                                                                                           |                                   |
|             |        | ۲          | ۱۱- وجود امکانات و فضای مناسب جهت سرویسهای بهداشتی                                                                                                                               |                                   |
|             |        | ۴          | ۱- طراحی مناسب ساختمان کارخانه و ارتباط قسمتهای تولید و فرآوری با محل دریافت و انبارها به نحوی که جریان کار به آسانی و یک طرفه صورت گرفته و از انتشار آلودگی جلوگیری به عمل آید. | (۳) طراحی کارخانه<br>امتیاز=۸     |
|             |        | ۲          | ۲- تفکیک بخش تمیز از غیر تمیز به نحو مطلوب و ترجیحا قابل شناسایی در محیط (clean-unclean)                                                                                         |                                   |
|             |        | ۲          | ۳- جانمایی و فضای قرارگرفتن ماشین آلات، تجهیزات به نحوی که فضای حرکت کارکنان و ترالی ها بدون ایجاد تراکم و به آسانی انجام شود                                                    |                                   |
|             |        | ۴          | ۱- دارای جنس مقاوم (به غیر از چوب) صاف و صیقلی و قابلیت نظافت و شستشو                                                                                                            | (۴) درها                          |
|             |        | ۱          | ۲- بسته شدن درها به طور خودکار (بدون دخالت دست)                                                                                                                                  |                                   |

|  |  |   |                                                                                                                                                                                                                        |                  |
|--|--|---|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
|  |  | ۱ | ۳- بسته شدن درها به طور کامل (به منظور جلوگیری از ورود حشرات و جانوران موذی)                                                                                                                                           | امتیاز=۷         |
|  |  | ۱ | ۴- وجود تمهیدات لازم برای درهای سالن تولید که به محوطه بیرون باز می شوند، نظیر پرده نواری یا در دو مرحله ای یا پرده باد                                                                                                |                  |
|  |  | ۴ | ۱- جنس مقاوم (به غیر از چوب)، توری و قابلیت نظافت آسان و شیب لبه داخلی                                                                                                                                                 | ۵) پنجره ها      |
|  |  | ۱ | ۲- بسته شدن کامل پنجره های باز شو به منظور جلوگیری از ورود گرد و غبار و آلودگی احتمالی                                                                                                                                 | امتیاز=۶         |
|  |  | ۱ | ۳- استفاده از شیشه نشکن در صورتیکه فاصله خط تولید تا پنجره کمتر از ۵ متر باشد                                                                                                                                          |                  |
|  |  | ۴ | ۱- دارای جنس مقاوم، صاف و صیقلی، غیر قابل نفوذ، قابل شستشو و ضد عفونی کردن                                                                                                                                             | ۶) کف            |
|  |  | ۲ | ۲- شیب دار بودن کف به نحوی که برخلاف جریان کار و به طرف آبروها باشد                                                                                                                                                    | امتیاز=۶         |
|  |  | ۴ | ۱- دارای جنس مقاوم، غیر قابل نفوذ، بدون درز و شکاف، قابل نظافت و شستشو و ضد عفونی                                                                                                                                      | ۷) دیوار         |
|  |  | ۲ | ۲- گرد بودن محل اتصال کف به دیوارها و دیوار به دیوار                                                                                                                                                                   | امتیاز=۶         |
|  |  | ۱ | ۱- استفاده از سقف کاذب در سالن های تولید در صورتیکه کارخانه سوله است.                                                                                                                                                  | ۸) سقف           |
|  |  | ۳ | ۲- جنس مقاوم، صاف و با قابلیت نظافت آسان در قسمتهای تولید                                                                                                                                                              | امتیاز=۷         |
|  |  | ۳ | ۳- جنس مقاوم، صاف و با قابلیت نظافت آسان در قسمتهای انبارها                                                                                                                                                            |                  |
|  |  | ۲ | ۱- طراحی آبروها با شیب مناسب برخلاف جریان کاربه نحوی که از تجمع آب در سالنهای تولید جلوگیری شود                                                                                                                        | ۹) آبروها        |
|  |  | ۲ | ۲- حفاظت مناسب ورود و خروجی آبروها برای جلوگیری از ورود جوندگان                                                                                                                                                        | امتیاز=۶         |
|  |  | ۲ | ۳- جنس مناسب و مقاوم پوشش آبروها با قابلیت جدا شدن و نظافت                                                                                                                                                             |                  |
|  |  | ۱ | ۱- کفایت میزان روشنایی مناسب قسمتهای حساس در سالن تولید                                                                                                                                                                | ۱۰) روشنایی      |
|  |  | ۲ | ۲- پوشش نشکن برای لامپها و قابلیت نظافت آسان در اماکن برحسب ضرورت                                                                                                                                                      | امتیاز=۳         |
|  |  | ۳ | ۱- نصب هواکش و تهویه قوی متناسب با ظرفیت تولید در قسمتهایی از سالن تولید که که فرآوری همراه با ایجاد گرد و غبار بوده و یا تراکم بخار آب وجود دارد، به نحوی جریان هوا از سمت پاک به ناپاک باشد.                         | ۱۱) تهویه        |
|  |  | ۲ | ۲- مجهز بودن دریچه تهویه یا هواکش به توری از جنس مناسب و با قابلیت نظافت آسان                                                                                                                                          | امتیاز=۶         |
|  |  | ۱ | ۳- ایجاد تمهیدات لازم (نظیر ایجاد فشار مثبت با نصب هواساز) به منظور تامین هوای پاک در قسمتهای از فرآوری که به علت حساسیت فرآورده احتمال انتقال آلودگی از محیط وجود دارد (به ویژه در جایی که دما و رطوبت کنترل می شوند) |                  |
|  |  | ۳ | ۱- وجود سیستم تصفیه فاضلاب با کارایی مناسب و رعایت استانداردهای ملی در مورد فاضلاب ها                                                                                                                                  | ۱۲) تصفیه فاضلاب |
|  |  | ۲ | ۲- جمع آوری مطلوب و خروج کامل فاضلاب از کارخانه در صورت عدم وجود سیستم تصفیه طبق برنامه معین                                                                                                                           | امتیاز=۵         |
|  |  | ۲ | ۱- نصب تجهیزات تصفیه آب (نظیر کلریناتور، سختی گیر، UV و یا RO در صورت استفاده از آب غیر آشامیدنی و سوابق پایش آن                                                                                                       |                  |

|  |  |   |                                                                                                                                                                                                                          |                                                             |
|--|--|---|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|
|  |  | ۲ | ۲- تطبیق ویژگیهای آب مصرفی یخ و بخار آب مورد استفاده با ویژگی های میکروبی و شیمیایی آب آشامیدنی مطابق با استانداردهای مرتبط                                                                                              | <b>(۱۳) تصفیه آب</b><br><b>امتیاز=۶</b>                     |
|  |  | ۲ | ۳- وجود نقشه لوله کشی و انشعابات آن و یا رنگ آمیزی یا علامت گذاری و شماره گذاری لوله های آب آشامیدنی از آب غیر آشامیدنی جهت شناسایی                                                                                      |                                                             |
|  |  | ۲ | ۱- رعایت فاصله مناسب سرویس های بهداشتی و ارتباط غیر مستقیم از قسمتهای مرتبط با تولید برای جلوگیری از آلودگی ثانویه                                                                                                       | <b>(۱۴) سرویسهای بهداشتی</b><br><b>امتیاز=۹</b>             |
|  |  | ۴ | ۲- مجهز بودن دستشویی ها به صابون مایع، حوله یکبار مصرف و ماده ضد عفونی دستها و شیرهای آب خودکار                                                                                                                          |                                                             |
|  |  | ۳ | ۳- نصب تهویه کارآمد و دارای توری و فلاش تانک در توالت ها                                                                                                                                                                 |                                                             |
|  |  | ۲ | ۱- وجود سوابق کنترل بهداشت فردی نظیر ناخن ها، حلق و بینی کارگران                                                                                                                                                         | <b>(۱۵) بهداشت فردی</b><br><b>امتیاز=۱۰</b>                 |
|  |  | ۲ | ۲- وجود دستورالعمل و سوابق معاینه بهداشتی معتبر برای کارگران و انجام معاینه پزشکی مجدد برای کارگران بیمار پس از بهبودی                                                                                                   |                                                             |
|  |  | ۲ | ۳- استفاده کارگران از کلاه و لباس مناسب و تمیز، چکمه یا کفش مخصوص و ماسک                                                                                                                                                 |                                                             |
|  |  | ۱ | ۴- استفاده کارگران بخشهای مختلف تولید، انبار، آزمایشگاه از لباس های متفاوت به منظور شناسایی آنان                                                                                                                         |                                                             |
|  |  | ۱ | ۵- دارا بودن دستورالعملی در خصوص رعایت اصول بهداشت فردی                                                                                                                                                                  |                                                             |
|  |  | ۱ | ۶- الزام کارگران به عدم استفاده از زیورآلات مانند ساعت، انگشتر و غیره در قسمتهای مرتبط با تولید دارا بودن دستورالعمل عدم استفاده از زیورآلات در قسمتهای مرتبط با تولید                                                   |                                                             |
|  |  | ۱ | ۷- اعلام سریع کارگران در زمان ابتلا به بیمارهایی نظیر تیفوئید، یرقان، اسهال، استفراغ، تب، گلو درد همراه با تب، زخمهای عفونی قابل رویت پوست و ترشحات چشم، گوش و بینی یا هرگونه بیماری مسری و عدم حضور آنان تا بهبودی کامل |                                                             |
|  |  | ۳ | ۱- وجود برنامه کنترل حشرات و جانوران مودی و سوابق پایش و اثر بخشی آن                                                                                                                                                     | <b>(۱۶) کنترل آفات</b><br><b>امتیاز=۴</b>                   |
|  |  | ۱ | ۲- نقشه کنترل آفات و طعمه گذاری انبارها جهت جلوگیری از ورود حشرات و جوندگان مودی                                                                                                                                         |                                                             |
|  |  | ۲ | ۱- استفاده از پالت های دارای جنس مقاوم و قابل نظافت در انبار                                                                                                                                                             | <b>(۱۷) انبارها / سردخانه / گرمخانه</b><br><b>امتیاز=۱۴</b> |
|  |  | ۱ | ۲- استفاده از وسایل حمل و نقل با مصرف سوخت های غیرفسیلی در محوطه انبار                                                                                                                                                   |                                                             |
|  |  | ۱ | ۳- رعایت شرایط FIFO در انبار                                                                                                                                                                                             |                                                             |
|  |  | ۱ | ۴- رعایت فاصله مناسب چیدمان پالتها از دیوار انبار در حدود ۲۰ سانتیمتر                                                                                                                                                    |                                                             |
|  |  | ۱ | ۵- علامت گذاری قسمتهای قرنطینه محصول قابل قبول مرجوعی به منظور قابلیت شناسایی سریع                                                                                                                                       |                                                             |
|  |  | ۱ | ۶- رعایت شرایط مناسب و استاندارد چیدمان محصول و کالا بر روی هم                                                                                                                                                           |                                                             |
|  |  | ۳ | ۷- تفکیک مناسب انبارها بسته به ظرفیت تولید کارخانه و محصول تولیدی (انبار مواد اولیه، مواد حین فرآورده، محصولات نهایی)                                                                                                    |                                                             |
|  |  | ۳ | ۸- مجهز بودن انبار به وسایل اندازه گیری رطوبت و دما در صورتی که محصول یا مواد اولیه باید در شرایط خاصی نگهداری شوند و حفظ سوابق پایش                                                                                     |                                                             |

|  |  |   |                                                                                                                                                                                          |                                             |
|--|--|---|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|
|  |  | ۱ | ۹- نصب دستگاه هشدار دهنده به منظور اعلام شرایط خارج از کنترل برای سردخانه/ گرمخانه                                                                                                       |                                             |
|  |  | ۳ | ۱- سطوح در تماس با ماده غذایی دارای جنس مقاوم، صاف (فاقد درز و شکاف) و قابلیت نظافت، شستشو و ضد عفونی کردن (ترجیحاً از جنس استنلس استیل)                                                 | ۱۸) سطوح و تجهیزات<br>امتیاز=۶              |
|  |  | ۳ | ۲- سطح سینی ها و مخازن لوله های انتقال دهنده و سایر ابزار مورد استفاده در تماس با ماده غذایی دارای جنس مقاوم، فاقد درز و شکاف و قابل نظافت و ضد عفونی کردن                               |                                             |
|  |  | ۱ | ۱- مجزا بودن بخش های مختلف تولید با استفاده از تمهیداتی نظیر در مناسب (جریان یک طرفه از بخش تمیز به غیر تمیز) یا پرده های نواری                                                          | ۱۹) قسمت های تولید<br>و فرآوری<br>امتیاز=۲۰ |
|  |  | ۳ | ۲- وجود دستشویی مجهز به صابون مایع، حوله یکبار مصرف با شیر آب خودکار و سطل زباله پدالی در وردی هر سالن                                                                                   |                                             |
|  |  | ۱ | ۳- نحوه قرار گرفتن اتصال مناسب تجهیزات تولید به نحوی که از ایجاد فضای اضافه (void space) جلوگیری شود                                                                                     |                                             |
|  |  | ۱ | ۴- عدم وجود اقلام مازاد (مانند وسایل تعمیر و نگهداری، ظروف مواد اولیه و ...) در سالن در حین عملیات تولید                                                                                 |                                             |
|  |  | ۲ | ۵- رعایت شرایط بهداشتی و عدم وجود جرم و خوردگی در سطوح خارجی، بدنه مخازن و تانکهای مختلف                                                                                                 |                                             |
|  |  | ۲ | ۶- جمع آوری و نگهداری زباله ضایعات در سطل های دردار پدالی، خروج به موقع آن ها از سالن                                                                                                    |                                             |
|  |  | ۳ | ۷- وجود سیستم های سرمایش و گرمایش مناسب در سالن های تولید و بسته بندی                                                                                                                    |                                             |
|  |  | ۱ | ۸- محصور نمودن تجهیزات فرآوری به نحوی که از انتقال آلودگی احتمالی به مواد در حال فرآوری جلوگیری بعمل آید.                                                                                |                                             |
|  |  | ۱ | ۹- نصب علائم، تابلوهای ایمنی و بهداشتی در سالن                                                                                                                                           |                                             |
|  |  | ۴ | ۱۰- کالیبره بودن تجهیزات اندازه گیری دما، رطوبت و فشار در خط تولید و حفظ سوابق آن                                                                                                        |                                             |
|  |  | ۱ | ۱۱- ممنوع بودن خوردن و آشامیدن و استعمال دخانیات در سالن تولید                                                                                                                           |                                             |
|  |  | ۳ | ۱- وجود برنامه مدون و سوابق تعمیر و نگهداری با کارایی لازم برای کلیه تجهیزات/ ماشین آلات و دستگاه های آزمایشگاهی                                                                         | ۲۰) تعمیر و نگهداری<br>امتیاز=۴             |
|  |  | ۱ | ۲- شماره گذاری کلیه تجهیزات / ماشین آلات / دستگاههای آزمایشگاهی                                                                                                                          |                                             |
|  |  | ۳ | ۱- وجود برنامه مدون شستشو و ضد عفونی و نظافت برای قسمتهای تولید، انبار و سایر اماکن مرتبط با تولید با کارایی لازم                                                                        | ۲۱) شستشو و ضد عفونی<br>امتیاز=۷            |
|  |  | ۲ | ۲- نصب شیر آب جهت عملیات شستشو و نظافت و یا نصب پمپ باد برای نظافت در فواصل مختلف سالن تولید و یا امکانات و سیستم های شستشوی CIP و یا COP و ایجاد فضای مناسب برای نگهداری ابزار یا مخازن |                                             |
|  |  | ۲ | ۳- سوابق پایش و اثر بخشی سیستم شستشو و نظافت                                                                                                                                             |                                             |
|  |  | ۱ | ۱- وجود امکانات آزمایشگاهی برای کنترل کیفیت و ایمنی محصول                                                                                                                                | ۲۲) آزمایشگاه کنترل<br>کیفیت<br>امتیاز=۶    |
|  |  | ۲ | ۲- وجود نیروی انسانی متخصص و مجرب برای نظارت بر فرآیند تولید و عملیات آزمایشگاهی (تضمین کیفیت)                                                                                           |                                             |
|  |  | ۱ | ۳- وجود قرارداد معتبر با آزمایشگاههای تأیید صلاحیت شده برای انجام آزمونهای برون سپاری شده                                                                                                |                                             |
|  |  | ۲ | ۴- وجود سوابق نتایج آزمون های برون سپاری شده برای مواد اولیه و محصول                                                                                                                     |                                             |

|    |                           |    |                                                                                                                                                                                 |   |  |
|----|---------------------------|----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|--|
| ۲۳ | کنترل محصول               | ۱- | وجود دستورالعمل نحوه تعیین تکلیف مواد اولیه و محصول نامنطبق و سوابق مربوطه                                                                                                      | ۲ |  |
|    |                           | ۲- | وجود دستورالعمل جمع آوری و فراخوان محصول نامنطبق از سطح عرضه و سوابق آن                                                                                                         | ۲ |  |
| ۲۴ | شکایات<br>امتیاز=۲        | ۱- | وجود دستورالعمل های رسیدگی به شکایات و سوابق اقدامات انجام شده به منظور بررسی مشکل و رفع نواقص مربوط به شکایت در تمامی مراحل تولید و بازنگری ارزیابی خطر و انجام اقدامات اصلاحی | ۲ |  |
|    |                           | ۱- | وجود دستورالعمل و سوابق مربوط به رعایت شرایط خوب حمل و نقل                                                                                                                      | ۲ |  |
| ۲۵ | توزیع محصول<br>امتیاز=۶   | ۲- | نظافت و شستشوی وسایل حمل و نقل بصورت مناسب طبق دستورالعمل و برنامه مدون                                                                                                         | ۱ |  |
|    |                           | ۳- | وجود برنامه کالیبراسیون و دستورالعمل و سوابق تعمیر و نگهداری ابزار کنترل وسایل حمل و نقل (مانند ثبت دما و رطوبت)                                                                | ۳ |  |
|    |                           | ۱- | وجود دستورالعمل ردیابی مواد اولیه و محصولات و سوابق قابل دسترسی و خوانا از ردیابی دوسویه محصول (از مواد اولیه به محصول نهایی و بالعکس) و ردیابی در سطح عرضه                     | ۳ |  |
| ۲۷ | تأمین کنندگان<br>امتیاز=۴ | ۱- | وجود دستورالعمل و برنامه ارزیابی تأمین کنندگان در جهت تأمین مواد اولیه منطبق با معیارهای ایمنی و کیفی مواد غذایی و ثبت سوابق آن                                                 | ۳ |  |
|    |                           | ۲- | وجود فهرست به روز شده کلیه تأمین کنندگان (کالا و خدمات)                                                                                                                         | ۱ |  |
| ۲۸ | آموزش<br>امتیاز=۶         | ۱- | وجود دستورالعمل و برنامه مدون جهت اجرای دوره های آموزشی تخصصی و فنی و سوابق آموزش گذرانده شده                                                                                   | ۳ |  |
|    |                           | ۲- | انجام نیاز سنجی و اثر بخشی آموزشی                                                                                                                                               | ۲ |  |
|    |                           | ۳- | وجود سوابق احراز صلاحیت کارکنان برای تعیین مسئولیت ها و اختیارات مرتبط با ایمنی محصول                                                                                           | ۱ |  |
| ۲۹ | برچسب محصول<br>امتیاز=۳   | ۱- | درج اطلاعات و مشخصات محصول بر روی برچسب مطابق با ضوابط برچسب گذاری و نشانگرهای تغذیه ای                                                                                         | ۱ |  |
|    |                           | ۲- | درج توصیه ها و هشدارهای لازم در مورد نحوه و شرایط آماده سازی و مصرف و نگهداری                                                                                                   | ۲ |  |